

COMPARTIU AMB MANSUETUD
L'ESPERANÇA QUE HI HA EN ELS VOSTRES CORS (cf. 1Pe 3,15-16)

Missatge del sant pare Francesc
per a la 59a Jornada Mundial de les Comunicacions Socials
1 de juny de 2025 (Solemnitat de l'Ascensió del Senyor)

Benvolguts germans i germanes,

En el nostre temps, marcat per la desinformació i la polarització, on uns quants centres de poder controlen un volum de dades i informacions sense precedents, m'adreço a vosaltres convençut de com n'és, de necessari —avui més que mai— el vostre treball com a periodistes i comunicadors. El vostre compromís valent és indispensable per a posar en el centre de la comunicació la responsabilitat personal i col·lectiva envers el proïsme.

Pensant en el Jubileu que celebrem enguany com un període de gràcia en un temps tan turbulent, voldria amb aquest Missatge convidar-vos a ser comunicadors d'esperança, començant per una renovació del vostre treball i missió d'acord amb l'esperit de l'Evangelí.

Desarmar la comunicació

En l'actualitat, sovint la comunicació no genera esperança, sinó por i desesperança, prejudici i rancor, fanatisme i fins i tot odi. Moltes vegades se simplifica la realitat per a suscitar reaccions instintives; s'empra la paraula com un punyal; fins i tot s'empren informacions falses o deformades hàbilment per a llançar missatges destinats a incitar els ànims, a provocar, a ferir. Ja he afirmat en diferents ocasions la necessitat de “desarmar” la comunicació, de purificar-la de l'agressivitat. Reduir la realitat a un eslògan mai no produeix bons fruits. Tots veiem com —des dels programes d'entrevistes fins a les guerres verbals a les xarxes socials— es corre el risc d'imposar-se el paradigma de la competència, de la contraposició, de la voluntat de domini i possessió, de la manipulació de l'opinió pública.

Hi ha també un altre fenomen preocupant, que podríem definir com la “dispersió programada de l'atenció” a través dels sistemes digitals, que, en perfilar-nos d'acord amb les lògiques del mercat, modifiquen la nostra percepció de la realitat. D'aquesta manera assistim, sovint impotents, a una espècie d'atomització dels interessos, i això acaba minant les bases del nostre ser comunitat, la capacitat de treballar junts pel bé comú, d'escoltar-nos, de comprendre les raons de l'altre. Sembla, doncs, que identificar un “enemic” contra el qual llançar-se verbalment sigui indispensable per a autoafirmar-se. I quan l'altre es converteix en “enemic”, quan el seu rostre i la seva dignitat s'enfosqueixen per a humiliar-lo i burlar-se'n, també es perd la possibilitat de generar esperança. Tal com ens ha ensenyat Tonino Bello, tots els conflictes “trobren la seva arrel en la dissolució dels rostres”.¹ No ens podem rendir davant aquesta lògica.

Esperar, en realitat, no és gens fàcil. Deia Georges Bernanos que «només esperen els qui han tingut el valor de desesperar-se de les il·lusions i de les mentides en les quals trobaven una seguretat que prenién falsament per esperança». «L'esperança és un risc que s'ha d'assumir. És el risc dels riscos.»² L'esperança és una virtut amagada, constant, pacient. En canvi, per als cristians no és una elecció opcional, sinó una condició imprescindible. Com recordava Benet

¹ Cf. «La pace come ricerca del volto», a *Omèlie e scritti quaresimali*, Molfetta 1994, 317.

² Georges Bernanos, *La libertat, ¿para qué?*, Madrid 1989, 91-92.

XVI a l'encíclica *Spe salvi*, l'esperança no és optimisme passiu sinó, contràriament, una virtut “performativa”, és a dir, capaç de canviar la vida: «Qui té esperança viu d'una altra manera; se li ha donat una vida nova» (n. 2).

Donar raó amb mansuetud de l'esperança que hi ha en nosaltres

A la Primera carta de Pere (3,15-16) trobem una síntesi admirable on l'esperança es posa en relació amb el testimoniatge i amb la comunicació cristiana: «Reconegueu en els vostres cors el Crist com a Senyor; estigueu sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui us demani raó de la vostra esperança. Però feu-ho suaument i amb respecte.» Voldria aturar-me en tres missatges que podem deduir d'aquestes paraules.

«Reconegueu en els vostres cors el Crist com a Senyor»: l'esperança dels cristians té un rostre, el rostre del Senyor ressuscitat. La seva promesa d'estar sempre amb nosaltres a través del do de l'Esperit Sant ens permet esperar contra tota esperança i veure els rastres del bé amagats, fins i tot quan tot sembla perdut.

El segon missatge ens demana que estiguem preparats per a donar raó de l'esperança que hi ha en nosaltres. És interessant observar que l'Apòstol convida a donar compte de l'esperança a “tothom qui ens en demani raó”. Els cristians, sobretot, no són aquells que “parlen” de Déu, sinó aquells que reflecteixen la bellesa del seu amor, una manera nova de viure totes les coses. És l'amor viscut el que suscita la pregunta i exigeix la resposta: per què viuen així?, per què són així?

En l'expressió de sant Pere hi trobem, finalment, un tercer missatge: que la resposta a aquesta pregunta sigui donada «suaument i amb respecte». La comunicació dels cristians —però també diria que la comunicació en general— hauria d'estar entreteixida de mansuetud, de proximitat, a l'estil dels companys de camí, seguint el Comunicador més gran de tots els temps, Jesús de Natzaret, que al llarg del trajecte dialogava amb els dos deixebles d'Emmaús fent abusar els seus cors per la manera com els interpretava els esdeveniments a la llum de les Escripures.

Per això, somio en una comunicació que sàpiga fer-nos companys de camí de molts germans i germanes nostres, per a revifar en ells l'esperança en un temps tan atribolat; una comunicació que sigui capaç de parlar al cor, no de suscitar reaccions passionals d'aïllament i de ràbia, sinó actituds d'obertura i d'amistat, capaç d'apostar per la bellesa i l'esperança fins i tot en les situacions aparentment més desesperades; capaç de generar compromís, empatia, interès pels altres; una comunicació que ens ajudi a «reconèixer la dignitat de cada ésser humà i [a] cuidar junts la nostra casa comuna» (Carta enc. *Dilexit nos*, 217).

Somio en una comunicació que no vengui il·lusions o temors, sinó que sigui capaç de donar raons per a esperar. Martin Luther King va dir: «Si puc ajudar algú quan passo pel seu costat, si puc alegrar algú amb una paraula o una cançó, [...] llavors la meva vida no haurà estat en va.»³ Per a fer això hem de guarir les “malalties” del protagonisme i de l'autoreferencialitat, evitar el risc de discursos inútils. El que aconsegueix el bon comunicador és que qui escolta, llegeix o mira pugui participar, pugui sentir-se inclòs, pugui trobar la millor part de si mateix i entrar amb aquestes actituds en les històries narrades. Comunicar d'aquesta manera ajuda a convertir-se en “pelegrins d'esperança”, com diu el lema del Jubileu

Esperar junts

L'esperança és sempre un projecte comunitari. Pensem per un moment en la grandesa del missatge d'aquest any de gràcia: tots som convidats —realment tots!— a recomençar, a

³ Sermón “The Drum Major Instinct” (4 febrero 1968).

permetre a Déu que ens aixequi, a deixar que ens abraçi i que ens inundi de misericòrdia. En tot això s'hi entrellacen la dimensió personal i la comunitària: empenem un viatge junts, pelegrinem amb molts germans i germanes, creuem junts la Porta santa.

El jubileu té moltes implicacions socials. Pensem, per exemple, en el missatge de misericòrdia i esperança per als qui viuen a les presons, o en la crida a la proximitat i a la tendresa envers els qui sofreixen i estan marginats. El Jubileu ens recorda que els qui treballen per la pau «seran anomenats fills de Déu» (Mt 5,9). Així ens obre a l'esperança, ens indica l'exigència d'una comunicació atenta, tranquil·la, reflexiva, capaç d'indicar camins de diàleg. Us animo, per tant, a descobrir i explicar les nombroses històries de bé amagades entre els plecs de la crònica; a imitar els buscadors d'or, que tamisen incansablement l'arena cercant la minúscula llavor. És bonic trobar aquestes llavors d'esperança i fer-les conèixer. Ajuda el món a ser una mica menys sord al crit dels darrers, una mica menys indiferent, una mica menys tancat. Sàpigues trobar sempre les guspies de bé que ens permeten esperar. Aquesta comunicació pot contribuir a entreteixir la comunió, a fer-nos sentir menys sols, a descobrir la importància de caminar junts.

No oblidar el cor

Benvolguts germans i germanes, davant les vertiginoses conquestes de la tècnica, us convido a tenir cura dels vostres cors, és a dir, a la vida interior. Què vol dir, això? Us deixo algunes pistes.

Ser mansos i no oblidar mai el rostre de l'altre; parlar al cor de les dones i dels homes al servei dels quals està adreçat el vostre treball.

No permetre que es reaccions instintives guiïn la comunicació. Sembrar esperança sempre, fins i tot quan sigui difícil, fins i tot quan costi, fins i tot quan sembli que no doni fruit.

Intentar practicar una comunicació que sàpiga guarir les ferides de la nostra humanitat.

Donar espai a la confiança del cor que, com una flor fràgil però resistent, no sucumbeix davant les inclemències de la vida sinó que floreix i creix en els llocs més impensats: en l'esperança de les mares que resen cada dia per a veure tornar els seus fills de les trinxeres d'un conflicte; en l'esperança dels pares que migren entre mil riscos i peripècies a la cerca d'un futur millor; en l'esperança dels infants que aconsegueixen jugar, somriure i creure en la vida fins i tot entre la runa de les guerres i als carrers pobres de les faveles.

Ser testimonis i promotors d'una comunicació no hostil, que difongui una cultura de la guarició, que construeixi ponts i travessi els murs visibles i invisibles del nostre temps.

Explicar històries plenes d'esperança, tenint en compte el nostre destí comú i escrivint junts la història del nostre futur.

Tot això podeu i podem fer-ho amb la gràcia de Déu, que el Jubileu ens ajuda a rebre en abundància. Prego per això i us beneixo a cadascun de vosaltres i al vostre treball.

Franciscus

Vaticà, Sant Joan del Laterà, 24 de gener de 2025, festa de sant Francesc de Sales